

გრიგოლ რობაქიძის სახელობის უნივერსიტეტი

Grigol Robakidze University

ხელნაწერის უფლებით

With the right of manuscript

არჩილ გამზარდია

Archil Gamzardia

„ძალაუფლების კონსტრუირების პრინციპები 2000-იანი წლების
შემდგომ საქართველოში“

"Principles of Building Power in Georgia after the 2000s"

საგანმანათლებლო პროგრამა: პოლიტიკური ფილოსოფია

Educational program: Political Philosophy

დისერტაცია წარდგენილია ფილოსოფიის დოქტორის

აკადემიური ხარისხის მოსაპოვებლად

Thesis submitted for the degree of Doctor of Philosophy

რეზიუმე

Abstract

თბილისი

Tbilisi

2024

გრიგოლ რობაქიძის სახელობის უნივერსიტეტი

ხელნაწერის უფლებით

არჩილ გამზარდია

„ძალაუფლების კონსტრუირების პრინციპები 2000-იანი წლების
შემდგომ საქართველოში“

საგანმანათლებლო პროგრამა: პოლიტიკური ფილოსოფია

დისერტაცია წარდგენილია ფილოსოფიის დოქტორის
აკადემიური ხარისხის მოსაპოვებლად

რეზიუმე

თბილისი

გრიგოლ რობაქიძის სახელობის უნივერსიტეტი

მეცნიერ-ხელმძღვანელი:

მიხეილ გოგატიშვილი

ფილოსოფიის დოქტორი,

პროფესორი

დისერტაციის დაცვის თარიღი გამოქვეყნდება
უნივერსიტეტის ვებ-გვერდზე www.gruni.edu.ge

დისერტაციის დაცვა შედგება გრიგოლ რობაქიძის
სახელობის უნივერსიტეტის საჯარო მმართველობისა
და პოლიტიკის სკოლის საატესტაციო - საექსპერტო
კომიტეტის სხდომაზე

დისერტაციის გაცნობა შესაძლებელია გრიგოლ
რობაქიძის სახელობის უნივერსიტეტის
ბიბლიოთეკაში, თბილისი, ირინა ენუქიძის №3
(აღმაშენებლის ხეივანი მე-13 კმ)

სარჩევი

შესავალი 4

- საკვლევი პრობლემატიკა და მისი კვლევის აქტუალობა/მნიშვნელობა 4
- კვლევის მიზანი და ამოცანები 6
- ჰიპოთეზა 7

სამეცნიერო ლიტერატურის მოკლე მიმოხილვა

და კვლევის თეორიული კონტექსტი 8

კვლევის მეთოდოლოგია და აღწერა 10

კვლევის შედეგები 11

განსჯა და მეცნიერული მიგნებები 13

დასკვნა და რეკომენდაციები 17

შესავალი

საკვლევი პრობლემატიკა და მისი კვლევის აქტუალობა/მნიშვნელობა

მოცემული სადოქტორო კვლევა საქართველოს შეისწავლის, როგორც პოსტოტალიტარული-პოსტსაბჭოური ქვეყნის ძალაუფლების კონსტრუირების პრინციპებს 2000-იანების შემდგომ პერიოდში - ძალაუფლების თვისობრიობას, შინაარსს, მოდიფიკაციასა და ფუნდამენტურ ცნებების პერსპექტივებს, იმ კონტექსტში, როდესაც სახელმწიფოს მმართველობა შეფასებულია ჰიბრიდული დემოკრატიის რეჟიმად და დეკლარირებული აქვს ჩრდილო-ატლანტიკურ სივრცეში ინტეგრაცია.

ამ ფონზე, მნიშვნელობას იძენს არსებული ძალაუფლებისა და ძალაუფლებითი წინაპირობების კონსტრუქციის არქიტექტურის შესწავლა და გადაანალიზება, პოლიტიკური ქცევების ფენომენების შესწავლა და პოლიტიკური ფილოსოფიის თეორიების იდეოლოგიური კონსტრუქტების დადგენა, პოლიტიკურ-თეოლოგიური ანალიზი ძალაუფლების კონსტრუირების პროცესში.

სადისერტაციო ნაშრომი მოიცავს პოლიტიკური ხელისუფლებების თეორიისა და იდეოლოგიური დისკურსების ანალიზს, სადაც თანამედროვე მმართველი რეჟიმებია გადააზრებული და წარმოდგენილია მიზანი-მიგნებულ იქნას შესაბამისი კონცეფციის ფორმულირება, რომელიც განვითარებადი ქვეყნების მმართველობ(ებ)ისა და ძალაუფლების კონვერსიას მოახერხებს, რა დროსაც ძალაუფლების ფუნქციური ცვლისათვის შესაბამისი მნიშვნელობის მინიჭება მოხერხდება.

სადისერტაციო ნაშრომი ცდილობს 2000-2023 წლებისათვის საქართველოს სამალაუფლებო კონსტრუირების არქიტექტურისა და პერსპექტივის განსაზღვრას.

მოცემული თემა აქტუალურია იმით, რომ დღევანდელი საქართველოს საძალაუფლებო სისტემა დამოუკიდებლობის აღდგენიდან (1991) მუდმივად განიხილება, როგორც დიქტატურის წინააღმდეგ მებრძოლი პოლიტიკური და საზოგადოებრივი ერთობლიობა. დამოუკიდებლობის აღდგენიდან რამდენიმე ათეული წლის განმავლობაში ვერ მოხერხდა ცვლილებაზე ბუნებრივად ორიენტირებული პოლიტიკური ძალაუფლების მმართველობის მიღწევა ბუნებრივად რევოლუციური ცვლილების ან გარე ძალების ჩართულობის გარეშე; პოლიტიკური ძალაუფლების ფენომენში, დღემდე აქტუალურად არის ჩართული დამატებითი ზეგავლენის სივრცეები, რომლებსაც ქმნიან არაუფლებამოსილი საძალაუფლო სუბიექტები.

ძალაუფლებაში სამოქალაქო თანამონაწილეობის ფაქტორი მეტად პირობითი და სიმბოლურიც ხდება, რაც ფორმალიზმისა და დეკლარირებული წესების შესრულებით გამოწვეულ ერთგვარ ილუზიას განაპირობებს. მოქალაქე აკეთებს რა არჩევანს, იქნება ეს პოლიტიკურ არჩევნებში თანამონაწილეობა თუ სხვადასხვა პოლიტიკური სუბიექტის მხარდაჭერა ან წინააღმდეგობა, ყალბი ნების კონსტრუირების მოდიფიცირებაზეა აგებული. ამ და სხვა გარემო ფაქტორების ერთობლიობით კი იქმნება ნებაყოფლობითი მორჩილებისა და შემდგომ მისგან გამომდინარე ურთიერთწინააღმდეგობრივი გამოვლინებებით გამოწვეული კონფლიქტი.

ნებელობითი მორჩილების კონტექსტი, ძალაუფლებაში არაუფლებამოსილი, ადამიანების ცნობიერ-გრძნობით ფაქტორებზე მანიპულაციური სისტემები ქმნის ბელადიზმისკენ, ტოტალიტარული ლიდერისკენ ერთგვარ არაცნობიერ სწრაფვას, რომელიც მენტალური ტოტალიტარის და შესაძლოა, მმართველი ტოტალიტარის მოთხოვნის სინდრომშია გამოხატული. ამ დისკურსშია გამოხატული პოლიტიკური ძალაუფლების თეორიები და იდეოლოგიურ-ფილოსოფიური პოლიტიკური დოქტრინები.

საზოგადოებრივი ურთიერთობები და დამოკიდებულებები ქმნის პოსტტოტალიტარული საქართველოსთვის კვლავ პრეტოტალიტარული სახელმწიფოს შექმნის რისკებს, სადაც წინაპირობის სახით პრეზენტირდება კონკურენტული ავტორიტარიზმის, ტრანსფორმირებადი დიქტატის და ვარიაციული ტოტალიტარიზმის ქმნადობის სინდრომი.

მოცემული სადისერტაციო ნაშრომი მნიშვნელოვანია არა მხოლოდ საქართველოსათვის, არამედ სხვა, პოსტტოტალიტარული, მათ შორის პოსტსაბჭოური სახელმწიფოებისთვისაც. ქვეყნები, რომლებიც დღეს იკავებენ ავტორიტარული რეჟიმის ან ჰიბრიდული რეჟიმის საზღვრებს მმართველობითი ძალაუფლების შეფასებისას.

კვლევის მიზანი და ამოცანები

კვლევის მიზნები:

- სადისერტაციო კვლევის მიზანია 2000-2022 წლის საქართველოში ძალაუფლების ფორმაციისა და პრეგნანტული ასპექტის დადგენა.
- ძალაუფლების კონსტრუირების პრინციპების კვლევა და პოზიტიური პერსპექტივის ალგორითმის შემუშავება.

კვლევის ამოცანები:

- 2000-იანების შემდგომი საქართველოს ძალაუფლების კონსტრუირების პოლიტიკურ-ფილოსოფიური საზრისების დადგენა და იდეოლოგიური ანალიზი.
- პოლიტიკურ-თეოლოგიური პროექტების მიგნება.
- დისკურსული პრაქტიკების ანალიზი პოლიტიკური თეორიით ნაწარმოებ პოლიტიკურ იდეოლოგიებში.
- ეგზისტენციალური შეტყობინებების განსაზღვრა პოლიტიკური ფენომენების კონტექსტში.

- ძალაუფლების მდგომარეობისა და მიდრეკილების, დინამიკის შეფასება 2000-2023 წლების საქართველოში.
- საძალაუფლო დისპოზიციისა და ცნების შესწავლა XXI საუკუნის 30-იანი წლებისათვის საქართველოში, მათ შორის რელიგიური ასპექტების და საეკლესიო ძალაუფლების როლის ვერიფიცირება.
- საქართველოს საძალაუფლებო სისტემაში დიქტატურის, ავტორიტარიზმის, ტოტალიტარიზმის ვარიაციული შესწავლა, შესაძლო მოდიფიცირებისა და მოტივების განსაზღვრა.
- მოქალაქის - ამომრჩევლის ჩართულობის, ნების, თვითმყოფადობის, თავისუფლების და მასზე ზეგამვლენი კონვერგენციული ფაქტორების დიფერენცირება.
- პოლიტიკური სუბიექტების ძალაუფლებაში მოსვლის შესაძლებლობების, ძალაუფლების შენარჩუნების ან კარგვის პირობების კორელაციის დადგენა.
- პოლიტიკური პოლარიზაციის გამომწვევი მიზეზების და დეპოლარიზაციის ასპექტის შესწავლა.
- ემპირიასა და თეორიის ჰარმონიზების პროცესით თანამედროვე საქართველოს ძალაუფლების იმ თავისებურებების შესწავლა, რომლებიც აქამდე არსებულ თეორიულ ცნებებს, საერთაშორისო გამოცდილებას ძალაუფლების თეორიული კონსტრუქტების კონტექსტში საქართველოს თავისებურებებს აკავშირებს.

ჰიპოთეზა

2000-იანი წლების შემდგომ, საქართველოში პოლიტიკური ძალაუფლების კონსტრუირება არ მოიცავს მხოლოდ პოლიტიკურ თუ სამოქალაქო აქტორებს და ძალაუფლების განხორციელებაში ასიმილირებულია საეკლესიო ხელისუფლება, როგორც ძალაუფლების გარკვეული კვინტესენცია.

კვლევის დაშვებით, 2022 წლისთვის, საქართველოში, ძალაუფლება კონსტრუირებულია ჰიბრიდული დემოკრატიის ფორმატში რეპრეზინტირებული კონკურენტული ავტორიტარიზმის, ტრანსფორმირებადი დიქტატისა და ტოტალიტარიზმისკენ სწრაფვის დინამიკის სახით, სადაც ძალაუფლებითი მახასიათებლები ტრანსფორმაციულად დისპოზიცირებულია.

სამეცნიერო ლიტერატურის მოკლე მიმოხილვა და კვლევის თეორიული კონტექსტი

მოცემული სადოქტორო კვლევა საქართველოს შეისწავლის, როგორც პოსტტოტალიტარული-პოსტსაბჭოური ქვეყნის ძალაუფლების კონსტრუირების პრინციპებს 2000-იანების შემდგომ პერიოდში - ძალაუფლების თვისობრიობას, შინაარსს, მოდიფიკაციასა და ფუნდამენტური ცნებების პერსპექტივებს, იმ კონტექსტში, როდესაც სახელმწიფოს მმართველობა შეფასებულია ჰიბრიდული დემოკრატიის რეჟიმად და დეკლარირებული აქვს ჩრდილო-ატლანტიკურ სივრცეში ინტეგრაცია.

ამ ფონზე, მნიშვნელობას იძენს არსებული ძალაუფლებისა და ძალაუფლებითი წინაპირობების კონსტრუქციის არქიტექტურის შესწავლა და გადაანალიზება, პოლიტიკური ქცევების ფენომენების შესწავლა და პოლიტიკური ფილოსოფიის თეორიების იდეოლოგიური კონსტრუქტების დადგენა, პოლიტიკურ-თეოლოგიური ანალიზი ძალაუფლების კონსტრუირების პროცესში. ნაშრომში წარმოდგენილია კარლ შმიტის და ლეო შტრაუსის შეხედულებების თეორიული ინტერპრეტაციები.

პოლიტიკური ფილოსოფიისა და პოლიტიკური თეორიის იდეოლოგიური დისკურსების და დისკურსული პრაქტიკების ანალიზთან ერთად, ნაშრომში ყურადღება ექცევა იმასაც, რომ

პოსტმოდერნისტულ ეპოქაში მნიშვნელოვანია რეალპოლიტიკის გაგება და რეალპოლიტიკის ამოცანების გაანალიზება, რაც წარმოდგენილია ჯინ შარპის ნაშრომების განხილვით, ასევე წარმოდგენილია ჩარლზ რაით მილსის თეორიულ პოსტულატები, სადაც მოცემულია თანამედროვე სახელმწიფოებისათვის დამახასიათებელი ძალაუფლებ(ებ)ის ელიტების გადანაწილების ფორმაცია, თანამედროვე სახელმწიფოში ძალაუფლების ბუნება და მისი არქიტექტონიკა.

ძალაუფლების გადაანალიზებისას, მნიშვნელოვანი წილი უკავია ჰანა არენდტისეულ და სხვა მეცნიერების შეხედულებებსა და თეორიებს, სადაც თავს იჩენს აქამდე არსებული შეხედულებების გადააზრების საჭიროება, მათ შორის, თანამედროვე დიქტატურის, ავტორიტარიზმისა და ტოტალიტარიზმის მიმართ, რაც ნაშრომისთვის ფუნდამენტურ რაკურსს ქმნის საქართველოს მოდელზე თანამედროვე ძალაუფლების გაცნობიერებისა და შეფასებისათვის.

ნაშრომში წარმოდგენილი სამეცნიერო ლიტერატურა მოიცავს ოთხ ძირითად ნაწილს, პირველი ნაწილი შეეხება პოლიტიკური ფილოსოფიის და თეოლოგიის ამოცანას ძალაუფლების კონსტრუირების კონცეფციის დახასიათებისას, სადაც განხილულია ლეო შტრაუსის, კარლ შმიტის, ჯონ როულსის და სხვა ავტორთა შეხედულებები. მეორე ნაწილი მოიცავს ძალაუფალი ელიტიზმის განხილვას ჩარლზ რაით მილსის მიხედვით. მესამე ნაწილში წარმოდგენილია ძალაუფლების თანამედროვე გააზრების ცნებები არენდტის, გრამშის და შარპის მიხედვით, მისი თემატიკა კი აგებულია ძალადობის, თანხმობის, ნებისა თუ მორჩილების ცნებებზე, ხოლო მეოთხე ნაწილში განხილულია გზა ტოტალიტარიზმისკენ მაქს ვებერისა და რომანო გვარდინის მიხედვით, კერძოდ მხსნელის ცნება და რელიგიური ძალაუფლების ასპექტი.

კვლევის მეთოდოლოგია და აღწერა

მოცემულ კვლევაში შერეული კვლევის სტრატეგიას მივმართე. ემპირიული კვლევის მეთოდოლოგიისათვის მივმართე თვისებრივ და რაოდენობრივ კვლევას. რაოდენობრივი კვლევისათვის გამოვიყენე მეორეული დოკუმენტების ანალიზი, ხოლო თვისებრივისათვის, სადისერტაციო კვლევის მიზნებისა და ამოცანების მიხედვით, გამოვიყენე კომპარატივისტული მეთოდი, რომლის მიხედვითაც ძალაუფლების კონსტრუირებასთან და შეფასებებებთან დაკავშირებით სხვადასხვა თეორიის შედარებითი ანალიზი ვაწარმოე თეორიული ინტერპრეტაციისათვის, ასევე მივმართე სიღრმისეულ ექსპერტულ ინტერვიუებს, გამომადგა ტრიანგულაციური მიდგომა (სხვადასხვა შერეული მეთოდის ერთდროული გამოყენება).

კვლევისათვის მნიშვნელოვანი გახდა ასევე არასამეცნიერო წყაროები მეორადი მონაცემების სახით - პრესა, ტელე და რადიომაუწყებლობა, ინტერნეტ გამოცემები და ელექტრონული ბიბლიოთეკა, სოციალური მედია, სამეცნიერო ჟურნალები. რაოდენობრივი მონაცემების მისაღებად მივმართე სახელმწიფოში არსებული მონიტორინგის სხვადასხვა ჯგუფების მეორეულ მონაცემებს-სოციოლოგიურ გამოკითხვებს, ეკვიტპოლების მონაცემებს საარჩევნოდ და ა.შ.

არსებული მასალების სისტემური შესწავლითა და ინტერპრეტაციის საშუალებით გავეცანი სხვების აღმოჩენებს. ის დამეხმარა მეთოდებისა და მონაცემების იდენტიფიცირებაში, რომლებიც სხვებს კონკრეტული საკითხების ახსნისათვის გამოუყენებიათ და ა.შ.

პროცესების, ჩემს მიერ წარმოდგენილი ცვლადების და შედეგების კონტექსტის გასააზრებლად, ეფექტური გამოდგა სიღრმისეული ინტერვიუები. კვლევის ფარგლებში ჩატარდა ნახევრად სტრუქტურირებული ინტერვიუები, პოლიტოლოგებთან, თეოლოგებთან, სასულიერო პირებთან, ისტორიკოსებთან, პოლიტიკოსებთან, ასევე აკადემიური

წრების წარმომადგენლებთან (20 ინტერვიუ). რესპონდენტებთან საუბრის დროს, ჩამოყალიბებული კითხვების სტრუქტურა იყო მოქნილი, შესაძლებელი იყო საუბრის ძირითადი თემიდან დამაკავშირებელ სხვა თემატიკაზე გადასვლა. ამან შესაძლებლობა მომცა რესპონდენტების შეხედულებების, პოზიციების, შეფასების უფრო ფართო სპექტრი აღმეჭვა და წარმომედგინა.

კვლევის შედეგები

საქართველოს ავტოკეფალური მართლმადიდებელი ეკლესიის ძალაუფლებაზე ზეგავლენის კონტექსტი კვლევაში ჩართულ ექსპერტებში განსხვავებულია. მათი მნიშვნელოვანი ნაწილი აქცენტირებს ხელისუფლებ(ებ)ის მიმართ ეკლესიის უპირატეს ზეგავლენაზე.

- ✓ სასულიერო დასი შეთანხმებულ პოზიციებს ავლენს მთელ რიგ შემთხვევებში ხელისუფლების პოზიციებთან მიმართებაში, მაგალითად, როდესაც საკითხი ეხება სახელმწიფოს დეკლარირებულ საშინაო თუ საგარეო პოლიტიკას, ადამიანის უფლებების წინააღმდეგ განხორციელებულ შეტევებს თუ სხვა თემებს.
- ✓ განიხილება ეკლესიის მხრიდან ხელისუფლებაზე ზეგავლენის პირდაპირი და არაპირდაპირი გავლენები.
- ✓ ეკლესია ვლინდება ლეგიტიმაციის განმსაზღვრელ ინსტიტუციადაც, რომელსაც აქვს ხელისუფლების პოლიტიკური ლეგიტიმაციის რესურსი.
- ✓ ბოლო პერიოდში ეკლესიის ხელისუფლებაზე ზეგავლენის კლების ტენდენცია შეინიშნება. საქართველოს ხელისუფლებები ეკლესიის საკუთარი გავლენის ქვეშ მოქცევისა და საკუთარი მიზნებისთვის გამოყენებას ცდილობს.
- ✓ ეკლესია და ხელისუფლება იყოფენ ძალაუფლებას და პერიოდულად მათ შორის კონფლიქტები ჩნდება ძალაუფლების ხარისხის რევიზიისათვის.

ხელისუფლება ანგარიშს უწევს ეკლესიის პოზიციას, მაგრამ საბოლოო ჯამში კარგად იყენებს მსგავს მხარდაჭერას.

კვლევა აჩვენებს, რომ ავტორიტარიზმი ქართველი კაცისათვის ჯერაც ბუნებრივ მდგომარეობად რჩება.

- ✓ ფიქსირდება სახელმწიფოში ღირებულებითი და ფასეულობითი რესურსების სიმწირე, რის გამოც 30 წლის მანძილზე ვერ მოხერხდა საერო ღირებულებების ისეთი სისტემების შექმნა, რომელიც კონკურენციას გაუწევდნენ ეკლესიის ოფიციალურ რელიგიურ „იდეოლოგიას“, ამიტომ ეკლესია რჩება იდეოლოგიურ დონეზე უკონკურენტოდ.
- ✓ ბიძინა ივანიშვილის მიერ შექმნილი მმართველი პარტია (ხელისუფლება) წარმატებული იქნება მხოლოდ ავტორიტარიზმის პირობებში. თანასწორობა, თავისუფლება, კანონის უზენაესობა და დემოკრატიული საზოგადოებისათვის დამახასიათებელი სხვა პრინციპები ვერ არის მის მართვასთან თავსებადი. იგივე ეხება ეკლესიასაც, რომელიც ისტორიულად ყოველთვის პრეტენზიას აცხადებდა აბსოლუტურ ჭეშმარიტებაზე, რაც ავტომატურად გამორიცხავს პლურალიზმს.
- ✓ დასავლური ტიპის დემოკრატია დღევანდელი ხელისუფლებისათვის დამღუპველად მოჩანს, ის ბუნებრივად ხდება მოკავშირე ისეთი ინსტიტუტისთვის, რომელიც ასევე განიხილავს დასავლეთს მტრად და რუსეთს არაპირდაპირ აღიარებს საკუთარ მოკავშირედ.

ვლინდება ორი ძირითადი ასპექტი - ავტორიტარიზმისკენ და ტოტალიტარიზმისკენ მიდრეკილება.

- ✓ იკვეთება ტოტალიტარიზმისათვის არსობრივი განაწილების ფენომენი - ლიდერები, რომლებმაც იციან

გზა და ხალხი, რომლებმაც არაფერი არ იციან და რომლებიც ამიტომ აუცილებლად საჭიროებენ ლიდერებს.

- ✓ მოქალაქეები მიდრეკილები არიან უარყონ საკუთარი თავისუფლება, უფრო კომფორტული მორჩილების სანაცვლოდ. რაც უფრო ნაკლები სურვილი აქვთ „რიგით“ ადამიანებს, რომ თავისუფლები იყვნენ, მით უფრო მაღალია მათ მიერ მთავრობის და მისი გაგრძელების, ეკლესიის, მხარდაჭერა.
- ✓ ხელისუფლებისადმი მორჩილების დღევანდელი ვითარება ეფუძნება მშვიდი ალტერნატივის არ ქონას და „აგრესიული ოპოზიცია“ აღიქმება, როგორც ძნელბედობისა და ცუდი ჟამის შემოქმედი. შესაბამისად, ადამიანებს ურჩევნიათ ეს მონოტონური პროცესი ვიდრე გაურკვეველი და სახიფათო მომავალი.

განსჯა და მეცნიერული მიგნებები

პოლიტიკური პრობლემის კონტექსტში წარმოსდგება ძალაუფლების ცენტრები, მათი ურთიერთმიმართება და ერთ-ერთი საკვანძო საკითხია, აიხსნას ძალაუფლების ცენტრების პოლიტიკური ფილოსოფია, პოლიტიკური საგნებისა და იდეოლოგიების კრიტიკული ანალიზი, რა მართავს თითოეული მათგანის ქცევას.

დიქტატის (ტრანსფორმირებადი დიქტატის ცნება) ავტოკრატიისა (კონკურენტული ავტორიტარიზმის ცნება), და ტოტალიტარიზმის კონტექსტი აჩვენებს, თუ რისკენ მიილტვის ჩვენს ქვეყანაში დღემდე ძალაუფლებრივი ელიტა, სადაც ძალაუფლებების ერთგვარი მოტივია მასობრივი სამოქალაქო ცნობიერების მოწყვლადი შინაარსი შექმნას, რომელიც თავისთავად, პასუხისმგებლობებსა და თავისუფლებას კი არ ესწრაფვის, არამედ კმაყოფილდება იმით, რომ ჰგონია თავი თავისუფალი, არქმევენ მას თავისუფალს. ადვილად მართავდი ცნობიერება და ნების იმიტირებულობა კი ხელს უშლის

თავისუფალი საზოგადოების შექმნას და შესაბამისად, დემოკრატიული სახელმწიფოს იდეის ნომინალურ რეალიზაციას.

დღეს არსებობს არაერთი თანამედროვე პოლიტიკური ფორმაცია, როდესაც დიქტატი ინიღბება და დიქტატის არაპირდაპირ გამოხატულებებს ავლენს, რომლის ძალაუფლებითი ცნება ანალოგიურია, როგორც ღია დიქტატისას, თუმცა, ფორმალური და ინსტრუმენტული კონტექსტია მნიშვნელოვნად შეცვლილი, რაც ამგვარ დიქტატურას ბევრად შენიღბულს ხდის.

- მნიშვნელოვნად გაიზარდა ტოტალიტარული სახელმწიფოს დამახასიათებელი ნიშნები.
- კომპრომატებისა და ჩანაწერების მიღმა, სოციალურ მედიაში მკვეთრად გააქტიურდა დისკრედიტაციული კამპანიები, მიზნობრივი ობიექტების მიმართ ცრუ (ე.წ. ფეიკ) ინფორმაცია, მანიპულაცია ან ინტერპრეტაცია. პროცესმა მოიცილა დიდი ნაწილი ხელისუფლების მიმართ კრიტიკულად განწყობილი ადამიანებისა, საზოგადოებრივი ფორმაციების წარმომადგენლებისა.
- დისკრედიტაციული კამპანიები, მოსახლეობის ცნობიერების სისუსტით მანიპულირება, არაპირდაპირი ზეწოლა, კანონებით მანიპულირება და ა.შ. თანამედროვე დიქტატის კონცეფციას წარმოადგენს ზეწოლის ფორმებიც და ზეწოლის განმახორციელებლები, განსაკუთრებით, არაპირდაპირ დონეზე.
- დიქტატის თანამედროვე გამოვლინებას ერთგვარი პროცედურული დემოკრატიის ფორმაც აქვს, მაგრამ არსის ესაა, რომ ის (დიქტატი) შენიღბულია ფორმით, მაგრამ შინაარსის კონცეპტუალურ დონეზე მოცემულობა არ იცვლება.
- თუ დიქტატის ტრადიციულ გააზრებაში არ არსებობს ხელისუფლებისგან დამოუკიდებელი ჯგუფები, დიქტატის თანამედროვე ვერსიაში შეგვიძლია

ვისაუბროთ ხელისუფლებგან დამოუკიდებელი ჯგუფების არსებობაზე, რომლებიც, მართალია, არსებობენ, თუმცა ისინი ნაკლებად ან არაეფექტურია, არ თანამონაწილეობს ძალაუფლებაში და ზეგავლენა ხელისუფლებაზე პრაქტიკულად არ გააჩნიათ.

- განსხვავებული პოლიტიკური ეპოქის და სივრცის შესაბამისობით, 2022 წლისთვის, ძირითადი ოპოზიციური ძალები, საქართველოშიც კმნიდნენ სხვადასხვა ტიპის ჯგუფებს, რომლებიც ხელისუფლებისგან დამოუკიდებლები იყვნენ, მაგალითად, ანტიკორუფციული მიმართულებებით, მედია და სხვა ტიპის უფლებადაცვითი მიმართულებებით, ამ ორგანიზაციების საქმიანობით მედიაში დრო და დრო მართლაც ხერხდებოდა გარკვეული ხმაურის თუ სახელისუფლები დისკომფორტის შექმნა, თუმცა, ეს ორგანიზაციები ან იყვნენ ან აფილირდებოდნენ ყოფილ მმართველ პარტიასთან და შესაძლებელი ხდებოდა სახელისუფლები პროპაგანდის წარმოება მათი დისკრედიტაციის მიზნით ან მათი ნაკლებ ეფექტიანობის მიღწევით.
- ოპოზიციური პოლიტიკური აქტორები ნაკლებად ცდილობენ გააზრებულ კომუნიკაციას და უფრო მყისიერად მოქმედებენ, მაშინ როდესაც სახელისუფლებო პოლიტიკა, როგორც მმართველი პოლიტიკური სუბიექტის პოლიტიკა უფრო დაგეგმვითი ხასიათისაა და გარემოს ნეგატიური უკუკავშირის მიმართ მეტად ადაპტირებადი, ძირითადად სტრატეგიულად გააზრებული პოლიტიკური მდგრადობის მიმართ რისკების კუთხით, საშუალო ან მინიმალური იმპროვიზაციის ჩართვით.
- 2022 წლის საქართველოს ძალაუფლებაში თანამედროვე ტოტალიტარიზმი აღიარებული ჩრდილოვანი მმართველობა ძლიერი ლიდერის - ერთგვარი ბელადის ნაირსახეობის სახით არის წარმოდგენილი. მასზე

დაშენებული სახელისუფლებო ვერტიკალი-საკანონმდებლო ხელისუფლება, აღმასრულებელი ხელისუფლება, სასამართლო ხელისუფლება, იმიტაციური თავისუფლება, (რაც ავტოკრატიზმს ახასიათებს), ასევე საინტერესოა ტოტალიტარიზმის შექმნის ფაქტორები, ორგანიზაციები, რომლებიც აღიარებულად ჩრდილოვან მმართველს ახასიათებს.

ძალაუფლებით ელიტაში წარმოდგენილია ქართული მართლმადიდებელი ეკლესია ელიტის ახალ სახეობად. ამის ინდიკატორებია საეკლესიო ელიტის ავტორიტეტი და სანდოობა, საეკლესიო ელიტის მონოპოლია, საეკლესიო ელიტის ისტორიული კონტექსტი, საეკლესიო ელიტის ინფორმირებულობის კონტექსტი, საეკლესიო ელიტის ლიდერების მუდმივობა (გრძელვადიანობა), საეკლესიო ელიტის ინსტიტუციური და წარმომადგენლობითობის მდგრადობა და ა.შ.

საქართველოს მმართველი ლიდერების მმართველობის ძირითადი ტენდენციების კვლევა აჩვენებს, რომ მმართველი ელიტები, ერთი მხრივ, ძალაუფლების გადანაწილების და კონკურენციის „ომში“ არიან ეკლესიასთან, მეორე მხრივ კი საერო მმართველები ვერ ქმნიან სათანადო ნდობას მოქალაქეებში და მომგებიანობის, პოლიტიკური პერსპექტივის თუ ძალაუფლების მდგრადობის მიზნით, დაქვემდებარებულ პოზიციაში უფრო აღმოჩნდებიან ხოლმე სასულიერო იერარქიასთან.

საეკლესიო ძალაუფლებით განპირობებული სახელისუფლებო პოლიტიკური თეორია საქართველოში, ასევე გულისხმობს 2023 წლისთვის ნაციონალიზმის თეორიული პოლიტიკური დისკურსის წარმართვას. ძალაუფლების კონსტრუირების პრინციპი აგებულია ნაციონალიზმის თეორიულ პოლიტიკურ დისკურსზე, სადაც ეგზისტენციალური ინფორმაციის ფუნქციას იძენს „ერის“ ცნება, სადაც, ჩვეულებრივ, ნაციონალური უპირატესობისა და განსაკუთრებულობის იდეა ხდება განმსაზღვრელი, სადაც „ქართველობის“ ნაციონალობის თემა,

საეკლესიო და სახელისუფლებო დისკურსებში, წარმოდგენილია როგორც თვითკმარი სუვერენული ძალა, რომელსაც მისტიკური ხასიათი აქვს, პერმანენტულად და ინტენსიურად ჩნდება თანაბარი დისკურსული პრაქტიკები მმართველი პარტია „ქართული ოცნების“ და საეკლესიო იერარქების შეტყობინებებში.

2000-2023 წლების საქართველოში ტოტალიტარიზმის კერები და ტოტალიტარიზმისკენ სწრაფვა აქტიურია ტოტალიტარიზმის იმ გააზრებით, რაზეც თანამედროვე ტოტალიტარიტარიზმის შინაარსის მსჯელობისას ნაშრომშია საუბარი სხვადასხვა თეორეტიკოსის ნააზრევზე დაყრდნობით.

საქართველოს პოლიტიკური ფენომენების ახსნა გულისხმობს სწორედ ღირებულებათა სისტემების გაუფასურების შედეგი, როდესაც ერთი მხრივ ძალაუფალი ელიტების მიდრეკილება ფიქსირდება ლამის მონარქიული ცნების შექმნისაკენ, რაც თანამედროვეობაში ავტორიტარიზმის, ტოტალიტარიტარიზმისა და დიქტატის ტრანსფორმაციული შინაარსობრივი კონსტრუქტების მიგნება-რეალიზაციის ძალისხმევაში ვლინდება, მეორე მხრივ სახეზეა პოლიტიკურ-თეოლოგიური კონსტრუქტების მოდერნიზების ძალისხმევა საეკლესიო ელიტების მხრიდან, საერთო სურათი კი პოლიტიკურ და თეოკრატიულ ძალაუფლებითი შრეების პარტნიორობა-კონფლიქტის არქიტექტონიკის კონცეპტუალური ნაირსახეობით ვლინდება.

დასკვნა და რეკომენდაციები

1. 2000-იანი წლებიდან დღემდე, ძალაუფლების კონსტრუირებისას, არჩევანი და გადაწყვეტილების საფუძველი თვითქმნადი და თვითმართვადი საკუთარი ნება ჩანს, რომელიც საკუთარ თავისუფალ და დამოუკიდებელ გადაწყვეტად მიაჩნია საზოგადოებას, სინამდვილეში კი შექმნილი იმიტაციურობა-ნებელობის მოდიფიკაცია ხორციელდება („მოლეკულური თეორია“ -

ანტონიო გრამში). უფრო გვიან, ადამიანები გამოდიან თვითილუზორულობის კომფორტის ზონიდან და საკუთარი არჩევანისადმი ბრძოლა უწყევთ, რაც გამოიხატება ხელისუფლებების მიმართ აგრესიასა და პოსტსაბჭოურ წინააღმდეგობაში. დაბალი სამოქალაქო ცნობიერების გამო, ძალაუფლების ცენტრები „მოლექულური თეორიის“ პროპაგანდისტულ ბუნებაზე აგებენ პოლიტიკურ თეორიებს ამომრჩევლების ცნობიერების მანიპულაციის გზით.

2. ხელისუფლების პოლიტიკური ქმედებები გამოხატულია ეგზისტენციალურ ინფორმაციაში შეტყობინებების სახით. ეგზისტენტების კონტექსტში, პოლიტიკური ჯგუფები რეჟიმულ მმართველობებს ასახელებენ საქართველოს დამოუკიდებლობის აღდგენიდან დღემდე.
3. საძალაუფლებო დიქტატი, ხელისუფლების პოლიტიკურ თეორიაში, დროთა განმავლობაში სახემცვლილია. თუ დიქტატის ტრადიციულ გააზრებაში არ არსებობს ხელისუფლებისგან დამოუკიდებელი ჯგუფები, დიქტატის თანამედროვე ვერსიაში ხელისუფლებისგან დამოუკიდებელი ჯგუფები არსებობს, თუმცა ისინი ნაკლებად ან არაეფექტურია, სათანადოდ ვერ თანამონაწილეობენ დემოკრატიული სახელმწიფოსათვის დამახასიათებელ ძალაუფლების მართვაში. ხელისუფლების მიმართ ზეგავლენა არსაკმარისია, რაც ძალაუფლებას ფაქტობრივად ერთმმართველს ხდის. ამგვარი დიქტატის ფორმა ვარიაციული, ტრანსფორმირებადი დიქტატის სახით არის წარმოდგენილი.
4. 2012 წლის შემდგომ, ოპოზიციის პოლიტიკური თეორიები ძალაუფლების კონსტრუირების კუთხით არსებითად წარუმატებელია, ვერ ხერხდება ხელისუფლების დემოკრატიული ცვლილებები ბუნებრივად. პოლიტიკური წარუმატებლობის ერთ-ერთ მიზეზად პათოლოგიური პოლიტიკური თეორიის

ფაქტორი წარმოჩინდება. ოპოზიციური წარუმატებლობების მიზეზები მრავალია, მათ შორის, გაუაზრებელი, ან ვერ შემდგარი, ან დიქტომიური პოლიტიკური ფილოსოფია, რაზეც შენდება წინააღმდეგობრივი ბრძოლის არაკვალიფიციური მეთოდები ან განხორციელება. ოპოზიციური ჯგუფები ფორმალურად მიმართავენ ჯინ შარპისეულ, დიქტატის საწინააღმდეგო, მშვიდობიან და არაძალადობრივი ბრძოლის ხერხებს, მაგრამ ეს მეთოდები რიტუალური და სადეკლარაციო ხასიათისაა და არა იდეოლოგიზებული ან ორგანული, პოლიტიკური ფილოსოფიიდან დაბადებული, რაც ძალისხმევას არაკონცეპტუალურს და არასაკმარისად შედეგიანს ხდის. პოლიტიკური ფილოსოფიის დისკურსისგან ამოგლეჯილი, არაკონტექსტუალური მიზნები სტრატეგიული დაგეგმვის სისუსტეებს ავლენს, თანამედროვე სამომხმარებლო გარემოში რეალპოლიტიკის ცნებების გაუაზრებლობა უცნობს ხდის ოპოზიციური პოლიტიკური ჯგუფებისათვის ამომრჩევლის გაცნობიერებას სამომხმარებლო გარემოს ფონზე. შესაბამისად, ოპოზიციის პოლიტიკური თეორია და იდეოლოგიური დისკურსები მხოლოდ რიტუალურ ფორმას ატარებს, ის ბუნებით უკუკავშირულია და ემოციურ იმპულსებზე აგებული, არ არის შესწავლილი თანამედროვე მოქალაქის, სახელმწიფოს და ა.შ. პოლიტიკური ბუნება და პოლიტიკური ქცევის ფენომენები.

5. ოპოზიცია თავისი ეგზისტენციალური შეტყობინებების კონცეფციაში ვერ ახერხებს პოლიტიკური სიტუაციის ცვლილების საჭიროებისა და შინაარსის ვერც შექმნას, ვერც ჩვენებასა და მოკავშირეების გამრავლებას საკმარისად. პოლიტიკური თეორიის დისკურსში მონაწილე პირები უფრო მეტად სახელისუფლებო პოლიტიკური ველის იდენტობის ველში იმყოფებიან.

6. პოლიტიკის როლი 2023 წლისთვის დაკნინებულია. ეს კი ტოტალიტარიზმის ჩამოყალიბების წინაპირობებს ქმნის (თომას მ. მაგშტადტი). პოლიტიკური ხელისუფლების თეორიის ახსნა ტოტალიტარიზმის პოლიტიკურ-იდეოლოგიური დისკურსული პრაქტიკების ანალიზით ხდება შესაძლებელი. თანამედროვე საქართველოს დიქტატის ვარიაციის გააზრება ჯინ შარპის გარდა, ჰანნა არენდტის პოლიტიკური თეორიებით ხერხდება, რომლის მიხედვითაც ვლინდება 2023 წლის საქართველოსათვის ხელისუფლებაზე ზეგავლენის სიმცირე და პოლიტიკური ხელისუფლების მიდრეკილება, არ დაექვემდებარონ არანაირ შეზღუდვას, რაც დემოკრატიული ქვეყნების ხელისუფლებებს ახასიათებთ. ჩნდება ორიენტირება ისეთ პოლიტიკურ ლიდერზე, რომელიც არ წარმოადგენს უფლებამოსილ, სახელისუფლებო შტოს. სახეზე გვაქვს ავტოკრატიაზე ფოკუსირება კონკურენტული ავტოკრატიაში ფორმით, თუმცა, პარადოქსულად, რამდენადაც ავტოკრატული ლიდერი სამართლებრივად არ წარმართავს ხელისუფლებას.
7. იკვეთება ტოტალიტარიზმისათვის დამახასიათებელი აუცილებელი კომპონენტი - საყოველთაო კონტროლის მექანიზმი. საყოველთაო კონტროლის დისკურსში ვლინდება როგორც აღმასრულებელი ხელისუფლების შტოები, ასევე საკანონმდებლო ძალისხმევა, მედია პროპაგანდა და სახელისუფლებო სამოქალაქო ჯგუფები, ხოლო სამოქალაქო სივრცეში სპეციალური ჯგუფები, რომლებიც სახელისუფლებო ინტერესებს წარმოადგენენ, ხშირად გვევლინებიან დესტრუქციული, დამაპირისპირებელი და აგრესიული ფორმებით.
- ტოტალიტარიზმის სწრაფვის კონტექსტში, ვლინდება ტოტალიტარიზმის დამახასიათებელი სხვა ძირითადი პირობებიც, როგორებიცაა - ტოტალიტარული ლიდერი (საყოველთაო კონტროლის კონცეფციით), „მტრების“ კონცეფციით და სხვა.

8. პოლიტიკური თეორიის ტოტალიტარულ პოლიტიკურ-იდეოლოგიური დისკურსი აღრმავებს პრობლემას, რომელსაც წარმოადგენს პოლიტიკური იდეოლოგიის ხელოვნური და ძალადობრივი მოხვევა. თუმცა, ამავდროულად, ჩნდება ტოტალიტარიზმის მოთხოვნის ბუნებითი და ნებელობითი სწრაფვა. ამ მხრივ, 2023 წლისთვის წარმოჩენილია პოლიტიკური თეოლოგიის დისკურსული პრაქტიკები. ძალაუფლების ბუნების შესწავლისას, ამერიკულ მაგალითზე ძალაუფლების ელიტების კონცეფციისგან თვისობრივად განსხვავდება ქართული მოდელი (ჩარლზ რაით მილსის ძალაუფალი ელიტების კონტექსტი), სადაც საქართველოში ძალაუფალი ელიტის სახეობად წარმოდგება საეკლესიო ხელისუფლება. სახეზე გვაქვს პოლიტიკურ ძალაუფლებაში ძალაუფლების ტრანსფერაცია მართლმადიდებელი ეკლესიის, როგორც ერთ-ერთი ძალაუფლებითი ცენტრის და პატრიარქის, როგორც ლიდერის, პოლიტიკურ-თეოლოგიური პროექტის როლი. მილსისეული ძალაუფლების სამკუთხედის ფარგლებში საეკლესიო ხელისუფლება მნიშვნელოვნად ითავსებს სხვა ძალაუფლებითი ცენტრების შრეებს, როგორც არის სამხედრო ძალაუფლება, ნაწილობრივ პოლიტიკური და ნაწილობრივ ეკონომიკური ძალაუფლებები.
9. საეკლესიო ელიტის ძალაუფლება გამოვლინდა საეკლესიო ელიტის გავლენის მუდმივობით, რომელიც დაფუძნებულია მმართველობაში ისტორიული კონტექსტითაც (აშშ-სგან განსხვავებით, სადაც მსგავსი არ შეინიშნება და სამოქალაქო გავლენის მაღალი შესაძლებლობები ძალაუფლებაზე მილსისგან ამით აიხსნება), საეკლესიო ელიტის ინსტიტუციური და წარმომადგენლობითი მდგრადობით. ასევე საეკლესიო ავტორიტეტითა და საქართველოში სარწმუნოებრივი მნიშვნელოვანი მონოპოლიით.

10. საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის სამალაუფლებო რესურსული ფაქტორები, გარდა ბიზნესის სექტორში რესურსების, პოლიტიკურ და სამხედრო სექტორებში ზეგავლენითი რესურსებისა, კონცეპტუალიზებულია სამომხმარებლო სივრცეში რესურსებითა და ორგანიზაციული სისტემის მდიდარი არქიტექტონიკით, დახვეწილი და ფართო ფილიალიზმითა და სამოქალაქო წვდომის მაღალი მაჩვენებლით.
11. საეკლესიო და საერო ძალაუფლებების ურთიერთმიმართება, ერთი მხრივ, კონფლიქტურია, მეორე მხრივ, პარადოქსულად მოკავშირეობითი. კვლევა აჩვენებს, რომ წლების განმავლობაში, განსაკუთრებით 90-იანი წლებიდან დღემდე, (2023 წლისთვის) საეკლესიო და საერო ელიტები საკუთარი და ერთმანეთის წილი ძალაუფლებისათვისაც ურთიერთბრძოლის პერმანენტულ რეჟიმში იმყოფებიან, თუმცა, ამავდროულად, პარტნიორობენ ერთმანეთს, ცდილობენ რა, შექმნან სამალაუფლებო ოლიგოპოლია ძალაუფლების ერთგვარი სიმბიოზის სახით. საეკლესიო და საერო ძალაუფლებები იბრძვიან ერთმანეთის შესასუსტებლად, შეუთანხმებლობის შემთხვევაში იმუშაონ ერთმანეთის წინააღმდეგ - საერო ძალაუფლება ცდილობს ზემოქმედებას საეკლესიოზე საეკლესიო ელიტაში სასურველი პერსონების ჩანაცვლების მოტივაციით და პირიქით, საეკლესიო ხელისუფლება, თავის საჭიროების შემთხვევაში, მუშაობს საერო ელიტების ჩანაცვლების ხელშეწყობაზე ან გარკვეული პოლიტიკური ჯგუფების წინააღმდეგ, რომლებზეც სასურველ ზეგავლენას ვერ ამყარებენ. ამ მხრივ, საერო და საეკლესიო ელიტები ხშირად ერთიანდებიან კიდევ სხვა ძალაუფლებითი ან ზეგავლენითი ცენტრების ხელის შეშლისა და შევიწროების მიზნით. ზოგ შემთხვევაში, ამგვარი შეთანხმებით, საეკლესიო და სახელისუფლებო ძალაუფლებები ერთმანეთის

ურთიერთგამაძლიერებლად გამოდიან და საერთო პოლიტიკურ დისკურსებს ქმნიან.

12. 2023 წლისთვის საზოგადოებრივ და პოლიტიკურ ცხოვრებას, უმთავრესად, „უხილავი ძალაუფლების“ ფორმით წარმართავენ საეკლესიო და საერო ძალაუფლების ლიდერები. ამ რანგში წარმოდგენილია საეკლესიო ძალაუფლების სახით პატრიარქი ილია მეორე, ხოლო საერო ძალაუფლების სახით - მმართველი პარტია „ქართული ოცნების“ დამფუძნებელი, ყოფილი პრემიერ მინისტრი და პარტიის თავმჯდომარე, ზიძინა ივანიშვილი. უხილავი ძალაუფლება წარმოდგება პოლიტიკური ძალაუფლების წარმართვის „ჩრდილოვანი მმართველობის“ ფორმით. საეკლესიო ხელისუფლებას წარმართავს კონსერვატიული პოლიტიკური დისკურსი, რომელიც 2023 წლისთვის, დეკლარირებულად, ტანდემში მოდის სახელისუფლებო დისკურსთან, რის მწარმოებლადაც პოლიტიკური ხელისუფლების დისკურსი გვევლინება.
13. 2023 წლისთვის ძალაუფლების კონსტრუირების პრინციპი აგებულია ასევე ნაციონალიზმის თეორიულ პოლიტიკურ დისკურსზე, სადაც ეგზისტენციალური ინფორმაციის ფუნქციას იძენს „ერის“ ცნება. „ქართველობის“ ნაციონალიზმის თემა საეკლესიო და საერო სახელისუფლებო დისკურსებში წარმოდგენილია, როგორც თვითკმარი სუვერენული ძალა, რომელსაც მისტიკური ბუნება გააჩნია. ასეთი დისკურსების მაგალითებია „ღვთისმშობლის წილხვდომილობის“ დისკურსი, „საქართველოს სუვერენულობის სწრაფვის“ დისკურსი და ა.შ. საერო ხელისუფლება, საეკლესიო ძალაუფლების კვალდაკვალ, ქმნის თავის ტრანსცენდენტურობის დისკურსს, რომელიც ტოტალიტარიზმისკენ, როგორც ხელოვნური, ასევე ბუნებითი სწრაფვის პოლიტიკური თეორიის შინაარსობრივ ცნებებს იძენს.

14. 2000-2023 წლების საქართველოში, განსაკუთრებით 2023 წლისთვის, საქართველოში ტოტალიტარიზმის კერები და ტოტალიტარობისკენ სწრაფვა აქტიურია იმ საზრისით, რაც თანამედროვე ტოტალიტარიზმის შინაარსის მსჯელობისას სხვადასხვა თეორეტიკოსის, პოლიტიკური ფილოსოფოსის და პოლიტიკური თეოლოგების შეხედულებებშია წარმოდგენილი. 2023 წლისთვის, საერო და სასულიერო ძალაუფლებების ტანდემური პოლიტიკური თეორია ემყარება განახლებული შეფუთვისა და ფორმის, ძველი ტიპის ტოტალიტარულ სივრცეში დაბრუნების ძალისხმევას.
15. თანამედროვე ქართული ტოტალიტარიზმის პოლიტიკურ თეორიას დისკურსულ პრაქტიკებად წარმოდგენილი აქვს „შიშისა“ და მხსნელის დისკურსები, სადაც თემატური სახესხვაობებით თანაბრად ვლინდება „უხილავი ძალაუფლების“ პოლიტიკური ქცევების მოტივაციურობა. სასულიერო ძალაუფლების ლიდერი წარმოდგენილია ტოტალიტარული ლიდერისათვის დამახასიათებელი ბელადისეული ცნებებით - მხსნელობისა და სასწაულთმოქმედების უნარებით; ღმერთის მოციქულობით, როგორც ფაქტით; უნივერსალური კომპეტენციით; სრული სანდოობით; გამაერთიანებლის სიმბოლურობით; კრიტიკის მიუღებლობითა და კრიტიკის მიღმიერობით; ამავედროულად, შიშის კონცეფციით, იქნება ეს ტრანსცენდენტურობით გამოწვეული თუ მასთან ერთად, საზოგადოებრივი მართობისა და იზოლაციონალიზმის შიშებით, რომელიც ფიზიკურ-მორალური ზეწოლის შესაძლებლობით პროგნოზირდება.
16. ტოტალიტარული ტიპის ლიდერი, მიუხედავად იმისა, აქვს თუ არა მას პოლიტიკური ხელისუფლებისათვის დამახასიათებელი პირდაპირი მექანიზმები, ვთქვათ, ძალოვანების, მთავრობის ზოგადად ან პარლამენტის მართვის უფლებამოსილება, გააზრებულია, როგორც თანამედროვე დემოკრატიულ ან მრწამსობრივ ფასადში

ტრანსფორმირებული ტოტალიტარიზმისკენ მსწრაფი ავტოკრატიული შინაარსის ლიდერი, რომელშიც ჩნდება ბელადური ცნებებიც, თუმცა, შესაძლოა არა თვითკმარი ფორმით, პატრიარქის შემთხვევაში, ეს არათვითკმარობა გამოხატულია მისი სტატუსით (პატრიარქობის სიმბოლურ-რწმენობრივი ასპექტი), ტრანსცენდენტური ლიდერობის რესურსი, ხოლო საერო ხელისუფლების წარმმართველ ბიძინა ივანიშვილის შემთხვევაში, ფინანსური რესურსებისა და არსებული ძალაუფლების რესურსებით.

17. ტოტალიტარიზმისკენ სწრაფვის თავსმოხვეული ხელოვნური ძალისხმევის გარდა, ვლინდება ავტორიტარიზმისკენ სწრაფვის ბუნებითი ფორმაცია, რომელიც გამოვლენილია საზოგადოების-ადამიანების იდეოლოგიური ფაქტორითა და ცნობიერების, თვითკმარი ძალის ნების სისუსტით. ეს, ერთი მხრივ, გამოხატულია ისტორიული გენეტიკის მეხსიერებითაც (თავისუფლებისა და დემოკრატიის არარსებობა ქართველი ხალხის - საქართველოს მოსახლეობისა და სახელმწიფოს ისტორიის განმავლობაში, იგულისხმება საუკუნეების განმავლობაში მონარქიული წყობა, ხშირი ოკუპაცია, ბოლოს რუსული ოკუპაცია და საბჭოთა დიქტატურა და ა.შ.). ამის გათვალისწინებით, იკვეთება კანტისეული მდგენელი, ადამიანის არასრულყოფილების თვითგანცდის მდგენელი თანამედროვე საქართველოს საზოგადოებაშიც. არასრულყოფილება საკუთარი განსჯის უუნარობითა და განსჯითი ოპერირების უუნარობით არის წარმოდგენილი თანამედროვე საზოგადოების ცნობიერებაში, რის გამოც სხვის ჩაურევლად გადაწყვეტილებების მიღება ზედმეტად ჭირს. საკუთარი პასუხისმგებლობების უქონლობა-უუნარობა ავსებს გარეშე ძალების პოლიტიკური თეორიებით წარმოებული პოლიტიკურ-იდეოლოგიური დისკურსები. იგულისხმება საერო და საეკლესიო ძალაუფლებების

ავტორიტეტები „უხილავი ძალაუფლების“ ლიდერების სახით.

სამოქალაქო საზოგადოების თავისუფლების, პასუხისმგებლობის უსურვილობა თუ თავდაუხუჯრებლობა, ან გაუბედაობა, ან სამივე ერთად, ქმნის ბელადის მიების გარემოებას, რაც ავტორიტარიზმისკენ სწრაფვის ბუნებით მიდრეკილებას ადასტურებს.

18. ზღვარგამყოფ ეტაპად კვლევაში ჩართული ექსპერტები ასახელებენ პატრიარქ ილია მეორის შემდგომ ეპოქას, რადროსაც ახალ პატრიარქს მსგავსი ნდობა და ავტორიტეტი არ ექნება. პოსტპატრიარქისეული ეპოქა გახდება ერთგვარი ვაკუუმის პერიოდი, რომელსაც წარმოშობს, ერთი მხრივ, პოლიტიკური სპექტრისადმი დაბალი სამოქალაქო ნებელობითი მხარდაჭერა, მეორე მხრივ, ახალი პატრიარქისადმი შეცმირებული ავტორიტარობის აღქმა.
19. 2023 წლისთვის ვლინდება პოსტპატრიარქისეული ეპოქისათვის მზადება „უხილავი ძალაუფლების“ წარმმართველი „ჩრდილოვანი მმართველისათვის“ გავლენასა და სამალაუფლებო სივრცეზე, ტოტალიტარ ლიდერად მონოპოლიზაციის წინაპირობების შექმნა. „ქართული ოცნების“ პოლიტიკური თეორიის საფუძველი ხელისუფლების და ხელისუფლების წარმმართველი ლიდერის - ბიძინა ივანიშვილის „სიკეთის“, „სუვერენობის“, „მზრუნველი მამის“ და ა.შ. იდეოლოგიზაცია, ტოტალიტარი ლიდერისათვის ტრანსცენდენტური კატეგორიების შექმნით და პოლიტიკური ფილოსოფიის იდეოლოგიური დისკურსების შექმნით.

რეკომენდაციები

ნაშრომის „ძალაუფლების კონსტრუირების პრინციპები 2000-იანების შემდგომ საქართველოში“, განხორციელებული კვლევების და ანალიზის შედეგად გამოვლენილი საკითხები გულისხმობს დემოკრატიზაციის, სამოქალაქო თავისუფლებებისა და პასუხისმგებლიანი პოლიტიკური ძალაუფლების განვითარების საჭიროებას.

მნიშვნელოვანი ხდება XXI საუკუნისათვის დასავლური ინტეგრაციის კონტექსტში არსებული სტანდარტების მიღწევის გზების დასაგეგმად ძალაუფლების შეზღუდვის, გამიჯვნის და „უხილავი ძალაუფლების“ ნაცვლად, ლეგიტიმური პოლიტიკური ცენტრების არსებობის მიღწევა.

მნიშვნელოვანია არასახელისუფლებო ოპოზიციურ ძალებში მოხერხდეს პოლიტიკურ პლურალიზმში კონსენსუსის მოძიება და შესაბამისი პოლიტიკური ფილოსოფიის თეორიული ფუნდამენტის შექმნა, სადაც ერთი მხრივ, დაცული იქნება ერის იდენტობის, ქრისტიანული მსოფლმხედველობის ზუსტი იდეოლოგიური დისკურსები, მეორე მხრივ, ფართო სამოქალაქო უფლებების, მრავალფეროვანი იდენტობის და სრულუფლებიანი თანაცხოვრებისათვის საჭირო სოციალურ-პოლიტიკური კონცეფციის ჩამოყალიბება იდეოლოგიურ ველზე, სადაც იდეოლოგია ადამიანების იზოლირებისა და დათრგუნვის საშუალება კი არა, ინსტრუმენტული მრავალფეროვნება იქნება. ამ მხრივ, ასევე რეკომენდებულია პროცესში ჩართული იყოს პოლიტოლოგთა და სხვა დარგობრივ სპეციალისტთა ფართო სპექტრი.

მნიშვნელოვანია ინტელექტუალური წრეების, აზრთა ლიდერების მხარდაჭერით სამოქალაქო თავდაჯერებულობის, ადამიანებში შინაგანი რწმენისა და პასუხისმგებლობების უნარის მიღწევა-გამძიერება, რომელიც თავისუფლების უზრუნველყოფის ფუნდამენტია, რის გარეშეც სახელმწიფოში კვლავ დარჩება ტოტალიტარიზმისკენ ხელოვნური და

ბუნებითი სწრაფვაც, ერთგვარი პოლიტიკური დაკვეთაც „მზრუნველი მამის“ ნებისა და ცენტრალიზაციისა, პოლიტიკური ჯგუფების მხრიდან კი კვლავ ავტოკრატიზმისკენ, დიქტატისა და ტოტალიტარიზმის ძალისხმევა.

ძალაუფლების ლეგიტიმაციის პოლიტიკურ თეოლოგიური პრინციპი ყველა საზოგადოებას ახასიათებს ათეისტური საზოგადოების ჩათვლით. ოღონდ სამყაროსა და პოლიტიკური ძალაუფლების წყაროდ ღმერთის ნაცვლად ბელადი გამოდის. ამ მხრივ, მომავალი ხელისუფლებ(ებ)ის და გავლენიანი პოლიტიკური წარმომადგენლობების მიერ სასურველია, შემცირდეს პოლიტიკურ ძალაუფლებაში პოლიტიკურ-თეოლოგიური პროექტებით ზედმეტად გაჯერება და საერთო კეთილდღეობის წინააღმდეგ არასასურველი ზეგავლენა, რაც სახელმწიფოსაც, ადამიანებსაც და მათ შორის, სარწმუნოებრივ მენტალობას ტოტალიტარიზმის მორევში ატრიალებს, სამაგიეროდ, უნდა გაძლიერდეს არასახელისუფლებო ცენტრების პლურალისტული ზეგავლენა ხელისუფლებაზე და სამოქალაქო ძალაუფლების შეგრძნება.

აუცილებელია ფართო განმანათლებლობითი საქმიანობა დასახული რეკომენდაციების შესასრულებლად, რაშიც ფართოდ უნდა ჩაერთოს თანამედროვე სამეცნიერო საზოგადოება, სამოქალაქო და პოლიტიკური სპექტრი, სასკოლო და უმაღლესი საგანმანათლებლო სივრცეები, საზოგადოებრივი ავტორიტეტები და ინტელექტუალები, რათა მოხერხდეს ისეთი იდეალების მოძიება, სადაც სახელმწიფოში ადამიანების ეთნო-კულტურულ-რელიგიურ იდენტობას დეზინტეგრაციის და შეფერხების ფაქტორებად კი არ გამოვლინდება, არამედ განვითარების და ეროვნული ინტელექტის სიმდიდრედ და რესურსად წარმოაჩენს.

ნაშრომის ფარგლებში ჩატარებული კვლევა და გამოკვეთილი საკითხების მეცნიერული ანალიზი საშუალებას ქმნის ნათლად გავიაზროთ ძალაუფლების პარადიგმა 2000-იანი წლებიდან დღემდე, გავაცნობიეროთ სახელმწიფოებრივი მიზნები და

ამოცანები. სამომავლო ქმედებისთვის შესაბამისი სტრატეგიები და სტრატეგიული ამოცანები, კვლევის შედეგად გამოკვეთილი ძალაუფლებრივი ელიტების, მისი სეგმენტების, ძალაუფლების ტენდენციის და სამოქალაქო უკუკავშირის, პოლიტიკური ჯგუფების განვითარებისათვის, საქართველოს კონსტიტუციით დეკლარირებული პიროვნების თავისუფლების, დემოკრატიული სახელმწიფოს და სეკულარიზმის პრინციპები განვავითაროთ.

ნაშრომი მნიშვნელოვანია არა მხოლოდ საქართველოს კონტექსტში, არამედ პოსტკოტალიტარული სახელმწიფოების, პოსტსაბჭოთა რესპუბლიკების, ჰიბრიდული დემოკრატიების მქონე ავტორიტარული სახელმწიფოების განვითარების, დემოკრატიის მიღწევის და მსოფლიო ცივილიზებული სახელმწიფოების თანამეგობრობის ინტეგრაციის მქონე საზოგადოებების და სახელმწიფოებისათვის.

ნაშრომი ასევე საინტერესო იქნება განვითარებული დემოკრატიის სახელმწიფოების პოლიტიკური ფილოსოფიის, პოლიტიკური დისციპლინების სპეციალისტებისათვის განვითარებადი ქვეყნების პოლიტიკური ფენომენების შესასწავლად.

Archil Gamzardia

With the right of manuscript

Principles of building power in Georgia after the 2000s

Educational program: Political Philosophy

Thesis submitted for the degree of Doctor of Philosophy

Abstract

Tbilisi

2024

Grigol Robakidze University

Thesis supervisor: Mikhel Gogatishvili,
Doctor of Philosophy, Professor

Thesis defense date will be published on the University webpage:
www.gruni.edu.ge

Thesis will be defended at the session of the Attestation-Expert
Committee of School of Humanities and Social Sciences, Grigol
Robakidze University

Thesis is available for review in the library of Grigol Robakidze
University (3, Irina Enukidze Street, Tbilisi)

Table of contents

Introduction	33
> Research problems and relevance/importance of its research	34
> The purpose and objectives of the research	35
> Hypothesis	36
A brief review of scientific literature and the theoretical context of the study	36
Research methodology and description	37
Research results	38
Judgment and scientific findings	40
Conclusion and recommendations	43

Introduction

Research problems and relevance/importance of its research

This doctoral research studies the principles of power construction of Georgia as a post-totalitarian-post-Soviet country in the period after the 2000s - the quality, content, modification and perspectives of fundamental concepts of power, in the context when the government of the state is evaluated as a hybrid democratic regime and has declared integration in the North Atlantic space.

Against this background, it becomes important to study and reanalyze the architecture of the construction of existing power and preconditions for power, to study the phenomena of political behavior and to determine the ideological constructs of the theories of political philosophy, political-theological analysis in the process of construction of power.

The dissertation includes the analysis of the theory of political authorities and ideological discourses, where modern ruling regimes are rethought and presented with the goal of formulating an appropriate concept that will manage the conversion of governance(s) and power in developing countries, at which time it will be possible to assign appropriate importance to the functional shift of power.

The thesis tries to determine the architecture and perspective of the power construction of Georgia for the years 2000-2023.

This topic is relevant in that the current Georgian power system, since the restoration of independence (1991), is constantly considered as a political and public unity fighting against the dictatorship. Even after several decades of independence, it was not possible to achieve the rule of political power naturally oriented towards change without revolutionary change or the involvement of external forces, naturally; In the phenomenon of political power, additional spheres of influence created by non-authorized power subjects are still relevant.

The factor of civil participation in power becomes more conditional and symbolic, which leads to a kind of illusion caused by the fulfillment of formalism and declared rules. Whatever choice a citizen makes, whether it is participation in political elections or support or opposition to various political subjects, is based on modifying the construction of false will. The combination of these and other environmental factors creates a conflict caused by voluntary obedience and subsequent, arising from it, conflicting manifestations.

The context of nebulous obedience, powerless, manipulative systems on people's conscious-emotional factors creates a kind of unconscious aspiration towards belladism, a totalitarian leader, which is expressed in the syndrome of a mental totalitarian and perhaps a ruling totalitarian demand. Theories of political power and ideological-philosophical political doctrines are expressed in this discourse.

Public relations and attitudes create the risks of creating a pre-totalitarian state for post-totalitarian Georgia, where the syndrome of competitive authoritarianism, transformative dictation and variational totalitarianism is presented as a prerequisite.

This thesis is important not only for Georgia, but also for other post-totalitarian states, including post-Soviet states. Countries that today straddle the boundaries of authoritarian regimes or hybrid regimes when assessing governing power.

The purpose and objectives of the research

The purpose of the research:

- The aim of the dissertation research is to determine the formation of power in Georgia in 2000-2022 and its pregnant aspect.
- Researching the principles of power construction and developing a positive perspective algorithm.
-

The objectives of the research:

- Determining and ideological analysis of the political-philosophical concepts of power construction in Georgia after the 2000s.
- Finding political-theological projects.
- Analysis of discursive practices in political ideologies produced by political theory.
- Defining existential messages in the context of political phenomena.
- Assessment of the state of power and tendency, dynamics in 2000-2023 in Georgia.
- Study of power disposition and concept for the 30s of the XXI century in Georgia, including the verification of religious aspects and the role of church power.
- Variational study of dictatorship, authoritarianism, totalitarianism in the power system of Georgia, determination of possible modifications and motives.
- Differentiation of citizen-voter's involvement, will, identity, freedom and convergent factors affecting it.
- Determination of the correlation between the possibilities of political entities coming to power, the conditions for maintaining or losing power.
- Studying the causes of political polarization and the aspect of depolarization.
- Through the process of harmonizing empiricism and theory, the study of the peculiarities of the power of modern Georgia, which connects the existing theoretical concepts, international experience with the peculiarities of Georgia in the context of the theoretical constructions of power.

Hypothesis

After the 2000s, in Georgia, the construction of political power does not include only political or civil actors, and in the exercise of power, church authorities are assimilated as a certain quintessence of power.

According to the study, by 2022, in Georgia, power is constructed in the form of competitive authoritarianism represented in the format of hybrid democracy, transformational dictatorship, and the dynamics of striving towards totalitarianism, where the characteristics of power are transformatively disposed.

A brief review of the scientific literature and the theoretical context of the study

This doctoral research studies the principles of power construction of Georgia as a post-totalitarian-post-Soviet country in the period after the 2000s - the quality, content, modification and perspectives of fundamental concepts of power, in the context when the government of the state is evaluated as a hybrid democratic regime and has declared integration in the North Atlantic space.

Against this background, it becomes important to study and reanalyze the architecture of the construction of existing power and preconditions for power, to study the phenomena of political behavior and to determine the ideological constructs of the theories of political philosophy, political-theological analysis in the process of construction of power. The paper presents the theoretical interpretations of the views of Carl Schmitt and Leo Strauss. Along with the analysis of the ideological discourses and discursive practices of political philosophy and political theory, the paper also draws attention to the fact that in the postmodern era it becomes important to understand *realpolitik* and analyze the tasks of *realpolitik*, which is presented by reviewing the works of Jean Sharp, and also presents the theoretical postulates of Charles Wright Mills, which are characteristic of modern states. The formation of the redistribution of power(s) elites, the nature of power in the modern state and its architectonics.

When reanalyzing power, Hannah Arendt's and other scholars' views and theories play an important role, where the need to rethink existing views, including modern dictatorship, authoritarianism, and

totalitarianism, creates a fundamental perspective for the paper to understand and evaluate modern power on the Georgian model.

The scientific literature presented in the work includes four main parts, the first part concerns the task of political philosophy and theology in characterizing the concept of power construction, where the views of Leo Strauss, Karl Schmitt, John Rawls and other authors are discussed. The second part includes a discussion of power elitism according to Charles Wright Mills. The third part presents the concepts of the modern understanding of power according to Arendt, Gramsci and Sharpe, and its theme is built on the concepts of violence, consent, will or obedience, while the fourth part discusses the path to totalitarianism according to Max Weber and Romano Guardini, namely the concept of the savior and the aspect of religious power.

Research methodology and description

In this study, I applied a mixed research strategy. For the empirical research methodology, I applied qualitative and quantitative research. For the quantitative research, I used the analysis of secondary documents, and for the qualitative research, according to the goals and objectives of the dissertation research, I used the comparativist method, according to which I conducted a comparative analysis of various theories related to the construction of power and evaluations for theoretical interpretation, I also applied in-depth expert interviews, and a triangulation approach was also useful (the simultaneous use of various mixed methods use).

Non-scientific sources in the form of secondary data - press, TV and radio broadcasting, internet publications and electronic library, social media, scientific magazines - became important for research. To obtain quantitative data, I referred to the secondary data of various monitoring groups in the state - sociological surveys, exit poll data for elections, etc.

Through the systematic study and interpretation of existing materials, I got to know the discoveries of others. It has helped me identify methods and data that others have used to explain specific issues, etc.

To understand the context of the processes, the variables I presented, and the results, in-depth interviews were effective. As part of the research, semi-structured interviews were conducted with political scientists, theologians, clergy, historians, politicians, as well as representatives of academic circles (20 interviews). During the conversation with the respondents, the structure of the formulated questions was flexible, it was possible to move from the main topic of the conversation to other connecting topics. This gave me the opportunity to perceive and present a wider range of views, positions, and evaluations of the respondents.

The results of the research

The context of influence on the power of the autocephalous Orthodox Church of Georgia is different among the experts involved in the research. A significant part of them focuses on the dominant influence of the church on the government(s).

- ✓ The clergy show agreed positions in a number of cases in relation to the positions of the government, for example, when the issue concerns the state's declared domestic or foreign policy, attacks against human rights, or other topics.
- ✓ The direct and indirect effects of the church's influence on the government are discussed.
- ✓ The church is revealed as an institution determining legitimacy, which has the resource of political legitimacy of the government. Therefore, the government is given more opportunities to exercise its power.
- ✓ □ In the recent period, the influence of the church on the authorities has been decreasing. According to their explanation, the authorities in Georgia are trying to bring the

church under their influence and use it for their own purposes.

- ✓ □ The church and the government share power and periodically conflicts arise between them to revise the quality of power. The government, of course, sometimes accounts for the church's position, but in the end it makes good use of such support.

Research shows that authoritarianism still remains a natural state for a Georgian man.

- ✓ There is a scarcity of value and valuable resources in the state, which is why it was not possible to create such systems of secular values that would compete with the official religious "ideology" of the church for 30 years, so the church remains uncompetitive on the ideological level.
- ✓ The ruling party (government) created by Bidzina Ivanishvili will be successful only in the conditions of authoritarianism. Equality, freedom, rule of law and other principles characteristic of a democratic society cannot be compatible with its management. The same is true of the Church, which historically has always claimed absolute truth, which automatically excludes pluralism.
- ✓ Western-type democracy seems disastrous for the current government, it naturally becomes an ally for such an institution, which also considers the West as an enemy and indirectly recognizes Russia as its ally.

Two main aspects are revealed - tendency towards authoritarianism and totalitarianism.

- ✓ The phenomenon of essential distribution for totalitarianism is observed - leaders who know the way and people who do not know anything and who therefore necessarily need leaders.

- ✓ Citizens tend to deny their freedom in exchange for more comfortable obedience. The less ordinary people want to be free, the higher their support for the government and its extension, the church.
- ✓ The current state of obedience to the government is based on the lack of a peaceful alternative and the "aggressive opposition" is perceived as the creator of hardship and bad times. Consequently, people prefer this monotonous process to an uncertain and dangerous future.

Judgment and scientific findings

In the context of the political problem, the centers of power are presented, their interrelationship, and one of the key issues is to explain the political philosophy of the centers of power, a critical analysis of political subjects and ideologies, what governs the behavior of each of them.

The context of diktat (the concept of transformative dictation), autocracy (the concept of competitive authoritarianism) and totalitarianism shows what the power elite in our country is striving for, where the power's motive is to create a vulnerable content of the mass civil consciousness, which does not aspire to itself, responsibilities and freedom, but is satisfied. By thinking that he is free, they call him free. Easily controlled consciousness and imitation of will prevent the creation of a free society and, accordingly, the nominal realization of the idea of a democratic state.

Today, there are a number of modern political formations where dictatorship is disguised and shows indirect expressions of dictatorship, the concept of power of which is similar to that of open dictatorship, however, the formal and instrumental context is significantly changed, which makes such dictatorship much more disguised.

- The characteristics of a totalitarian state have increased significantly.

- Beyond compromises and records, discrediting campaigns, false (so-called fake) information, manipulation or interpretation of targeted objects have been dramatically activated in social media. The process included a large number of people critical of the government, representatives of public formations.
- Discrediting campaigns, manipulation of the weakness of the population's consciousness, indirect pressure, manipulation of laws, etc. The concept of modern dictation is represented by both forms of pressure and those exerting pressure, especially at the indirect level.
- The modern manifestation of the dictation has the form of a kind of procedural democracy, but the essence is that it (the dictation) is disguised in form, but the situation at the conceptual level of the content does not change.
- If in the traditional understanding of the diktat there are no groups independent of the government, in the modern version of the diktat we can talk about the existence of groups independent of the government, which, although they exist, although they are less or ineffective, do not participate in power and have practically no influence on the government.
- In accordance with the different political era and space, by 2022, the main opposition forces in Georgia also created other and different types of groups that were independent from the government, for example, with anti-corruption directions, media and other types of rights protection directions. To create noise or discomfort for the authorities, however, these organizations were either affiliated with the former ruling party, and it became possible to produce official propaganda to discredit them or make them less effective.
- Oppositional political actors try less for thoughtful communication and act more immediately, while official politics, like the ruling political entity's policy, are more planning in nature and more adaptable to the negative feedback of the environment, mostly strategically thought out

in terms of risks to political stability, involving medium or minimal improvisation.

- In the power of Georgia in 2022, the modern totalitarianism recognized shadow government is presented in the form of a strong leader - a kind of leader. The governmental vertical built on it - legislative power, executive power, judicial power, imitative freedom (which characterizes autocracy), on the third hand, the factors of creation of totalitarianism, organizations, which are acknowledged to characterize the shadow ruler, are interesting.

In the power elite, the Georgian Orthodox Church is represented as a new type of elite. Indicators of this are the authority and credibility of the church elite, the monopoly of the church elite, the historical context of the church elite, the context of the awareness of the church elite, the permanence (long-term) of the leaders of the church elite, the stability of the institutional and representativeness of the church elite, etc.

The study of the main trends in the governance of the ruling leaders of Georgia shows that, on the one hand, the ruling elites are in a "war" of power distribution and competition with the church, and on the other hand, the secular rulers cannot create proper trust in the citizens and, for the sake of profitability, political perspective or stability of power, are in a subordinate position. They sometimes find themselves with the religious hierarchy.

The official political theory in Georgia, conditioned by church power, also implies conducting the theoretical political discourse of nationalism by 2023. The principle of power construction is built on the theoretical political discourse of nationalism, where the concept of "nation" acquires the function of existential information, where, usually, the idea of national superiority and specialness becomes the determining factor, where the theme of "Georgian" nationality, in church and official discourses, is presented as a self-sufficient sovereign power, which It has a mystical character, equal discursive

practices appear permanently and intensively in the messages of the ruling party "Georgian Dream" and church hierarchs.

The foci of totalitarianism in Georgia in the years 2000-2023 and the pursuit of totalitarianism are active with the understanding of totalitarianism, which is discussed in the paper while discussing the content of modern totalitarianism based on the thoughts of various theoreticians.

The explanation of the political phenomena of Georgia implies the result of the devaluation of the value systems, when on the one hand, the tendency of the powerful elites is fixed towards the creation of the monarchical concept of lama, which is manifested in the efforts to find and realize the transformational content constructs of authoritarianism, totalitarianism and diktat in modern times, on the other hand, there is an effort to modernize the political and theological constructs. From the side of the church elites, the general picture is revealed by the conceptual diversity of the partnership-conflict architecture of the political and theocratic power layers.

Conclusion and recommendations

- 1) From the 2000s to the present, when constructing power, the basis of choice and decision appears to be self-created and self-directed self-will, which society considers its own free and independent solution, but in fact, the created imitability-negligibility is being modified ("Molecular Theory" - Antonio Gramsci). Later, people come out of the comfort zone of self-delusion and have to fight for their own choices, which is manifested in aggression towards the authorities and post-Soviet resistance. Due to the low civic awareness, the centers of power build political theories on the propagandistic nature of the "molecular theory" through the manipulation of the voters' consciousness.

- 2) The political actions of the government are expressed in existential information in the form of messages. In the context of the existing ones, political groups refer to regime governments since the restoration of Georgia's independence until now.
- 3) Power dictation, in the political theory of government, has changed over time. If in the traditional understanding of the dictatorship there are no groups independent of the government, in the modern version of the dictatorship, there are groups independent of the government, although they are less or ineffective, they cannot properly participate in the management of power characteristic of a democratic state. The influence on the government is insufficient, which makes the power virtually monopolized. The form of such a dictation is represented as a variational, transforming dictation.
- 4) After 2012, the political theories of the opposition, in terms of building power, are essentially unsuccessful, democratic changes of the government are not possible, naturally. One of the reasons for political failure is the factor of pathological political theory. The reasons for oppositional failures are many, including immature or failed or dichotomous political philosophy, on which unqualified methods or implementation of oppositional struggle are built. Opposition groups formally resort to Gene Sharpian, anti-dictatorial, peaceful, and nonviolent methods of struggle, but these methods are ritualistic and declarative in nature, rather than ideologized or organic, born of political philosophy, making the effort non-conceptual and insufficiently effective. Uncontested goals torn from the discourse of political philosophy reveal the weaknesses of strategic planning, in the modern consumer environment, the lack of understanding of the concepts of realpolitik makes it unknown for the opposition political groups to understand the voter against the background of the consumer environment. Accordingly, the political theory and ideological discourses of the opposition

have only a ritual form, it is feedback in nature and built on emotional impulses, it is not studied by the modern citizen, the state, etc. Political nature and phenomena of political behavior.

- 5) The opposition, in its concept of existential messages, is not able to create the need and content of the change of the political situation, nor to show it and multiply allies sufficiently. Persons participating in the discourse of political theory are more likely to be in the field of identity of the official political field.
- 6) The role of politics has declined by 2023. This creates the prerequisites for the formation of totalitarianism (Thomas M. Magstadt). The explanation of the theory of political power becomes possible by analyzing the political-ideological discursive practices of totalitarianism. In addition to Jean Sharpe, the understanding of the variation of the dictates of modern Georgia is possible with the political theories of Hannah Arendt, according to which the lack of influence on the government of Georgia in 2023 and the tendency of the political authorities not to be subject to any restrictions that characterize the governments of democratic countries are revealed. There is an orientation towards a political leader who does not represent an authorized, official branch. We face a focus on autocracy in the form of competitive autocracy, however, paradoxically, insofar as the autocratic leader does not legally rule the government.
- 7) The characteristic and necessary component of totalitarianism - the universal control mechanism - is outlined. In the discourse of universal control, both the branches of the executive power, as well as legislative efforts, media propaganda and governmental civil groups, and in the civil space special groups representing governmental interests, often in destructive, confrontational and aggressive forms, are manifested.

In the context of the pursuit of totalitarianism, other basic conditions characteristic of totalitarianism are revealed, such as - a totalitarian leader (with the concept of universal control), with the concept of "enemies" and others.

- 8) The totalitarian political-ideological discourse of political theory deepens the problem represented by the artificial and violent twisting of political ideology. However, at the same time, there is a natural and nebulous urge to demand totalitarianism. In this regard, the discursive practices of political theology are presented by 2023. When studying the nature of power, the Georgian model differs qualitatively from the concept of power elites on the American example (the context of Charles Wright Mills' power elites), where the church government is presented as a type of power elite in Georgia. We are facing the transfer of power in political power, the role of the Orthodox Church as one of the powerful centers and the patriarch as the leader of the political-theological project. Within the triangle of military power, the ecclesiastical authority significantly accommodates the layers of other power centers, such as military power, partly political and partly economic power.
- 9) The power of the ecclesiastical elite was manifested by the permanence of the influence of the ecclesiastical elite, which is based on the historical context in governance (in contrast to the USA, where this is not observed and the high possibilities of civil influence on power from Mills is explained by this), by the institutional and representative stability of the ecclesiastical elite. Also with church authority and significant religious monopoly in Georgia.
- 10) The power resource factors of the Georgian Orthodox Church, in addition to resources in the business sector, influential resources in the political and military sectors, are conceptualized with consumer space resources and rich architecture of the organizational system, sophisticated and broad branchism and a high rate of civil access.

- 11) The relationship between church and secular powers, on the one hand, is conflicting, on the other hand, paradoxically allied. The research shows that, over the years, especially from the 90s until today (by 2023), the church and secular elites are in a permanent mode of mutual struggle for their own and each other's share of power, however, at the same time, they partner with each other, trying to create a power oligopoly in the form of a kind of symbiosis of power. Ecclesiastical and secular powers strive to weaken each other, to work against each other in case of disagreement. The secular power tries to influence the church by motivating the replacement of the desired persons in the church elite, and on the contrary, the church government, if necessary, works to promote the replacement of the secular elites or against certain political groups on which they cannot establish the desired influence. In this regard, the secular and church elites often unite in order to hinder and harass other powerful or influential centers. In some cases, with this kind of agreement, church and governmental powers act as mutual reinforcements and create common political discourses.
- 12) By 2023, public and political life will be led primarily by the leaders of church and secular power in the form of "invisible power". Patriarch Ilia II is represented in this capacity as the church power, and Bidzina Ivanishvili, founder of the ruling party "Georgian Dream", former prime minister and chairman of the party, as the secular power. Invisible power is presented in the form of "shadow government" of directing political power. The church government is guided by the conservative political discourse, which by 2023, declared, comes in tandem with the government discourse, the producer of which appears to be the discourse of the political government.
- 13) By 2023, the principle of power construction is also built on the theoretical political discourse of nationalism, where the concept of "nation" acquires the function of existential information. The theme of "Georgian" nationality is presented

in church and secular government discourses as a self-sufficient sovereign power that has a mystical nature. Examples of such discourses are the discourse of "the wisdom of the Mother of God", the discourse of "the pursuit of Georgia's sovereignty", etc. The secular government, in the footsteps of the church power, creates its discourse of transcendence, which acquires the content concepts of the political theory of both artificial and natural striving towards totalitarianism.

- 14) In Georgia of the years 2000-2023, especially by 2023, in Georgia, the foci of totalitarianism and the striving towards totalitarianism are active in the sense that is presented in the views of various theoreticians, political philosophers and political theologians when discussing the content of modern totalitarianism. By 2023, the tandem political theory of secular and ecclesiastical powers is based on an effort to repackage and reshape the old type of totalitarian space.
- 15) The political theory of modern Georgian totalitarianism presents the discourses of "fear" and the savior as discursive practices, where the motivation of political behaviors of "invisible power" is equally revealed through thematic differences. The leader of the religious power is represented by the notions of leadership characteristic of a totalitarian leader - the ability to deliver and perform miracles; by the apostleship of God, as a fact; with universal competence; with complete reliability; with the symbolism of the unifier; by not accepting criticism and understanding criticism; at the same time, with the concept of fear, whether caused by transcendence or with it, fears of public loneliness and isolationism, which is predicted by the possibility of physical and moral oppression.
- 16) A totalitarian type leader, regardless of whether or not he has the direct mechanisms characteristic of political power, say, the authority to manage the forces, the government in general or the parliament, is understood as a leader of autocratic

content aspiring to totalitarianism transformed into a modern democratic or religious facade, in which the concepts of leadership also appear. , however, perhaps not in a self-sufficient form, in the case of the patriarch, this non-self-sufficiency is expressed by his status (the symbolic-religious aspect of patriarchy), a transcendental leadership resource, and in the case of Bidzina Ivanishvili, the leader of the secular government, by financial resources and existing power resources.

- 17) In addition to the self-convoluted artificial efforts towards totalitarianism, the natural formation of the tendency towards authoritarianism is revealed, which is revealed by the ideological factor and consciousness, the weakness of the will of self-sufficient power of the society-people. This, on the one hand, is expressed by the memory of historical genetics (absence of freedom and democracy throughout the history of the Georgian people - the population of Georgia and the state, meaning monarchical system for centuries, frequent occupation, finally Russian occupation and Soviet dictatorship, etc.). Taking this into account, the Kantian compiler, the compiler of the self-awareness of human imperfection, can be seen in the modern Georgian society as well.

Imperfection is represented in the consciousness of the modern society by the inability to judge oneself and the inability to operate with judgment, which is why it is too difficult to make decisions without interfering with others. The lack of responsibility-inability fills the political-ideological discourses produced by the political theories of external forces. It refers to the authorities of secular and ecclesiastical powers as leaders of "invisible powers".

Civil society's reluctance to freedom, responsibility, lack of self-confidence or timidity, or all three at the same time, creates the circumstances of the search for a leader, which confirms the natural tendency to aspire to authoritarianism.

- 18) As a turning point, the experts involved in the research name the era after Patriarch Ilya II, when the new patriarch will not have similar trust and authority. The post-patriarchal era will become a kind of vacuum period, which is caused, on the one hand, by the low civil support for the political spectrum, on the other hand, by the perception of the new patriarch's diminished authority.
- 19) By 2023, the preparation for the post-patriarchal era is revealed for the influence of the "shadow ruler" of the "invisible power" and the creation of preconditions for monopolization of the power space as a totalitarian leader. The basis of the political theory of "Georgian Dream" is the "goodness", "sovereignty", "caring father", etc. of the government and the leader of the government - Bidzina Ivanishvili. Ideologisation, by acquiring transcendental categories for the totalitarian leader and creating ideological discourses of political philosophy.

Recommendations

The issues identified as a result of the research and analysis of the work "Principles of Power Construction in Georgia after the 2000s" imply the need for democratization, civil liberties and the development of responsible political power.

It becomes important to achieve the existence of legitimate political centers instead of the limitation, separation and "invisible power" of power in order to plan ways of achieving the existing standards in the context of Western integration for the 21st century.

It is important to find a consensus in political pluralism in the non-governmental opposition forces and to create the theoretical foundation of the relevant political philosophy, where on the one hand, the precise ideological discourses of the nation's identity and Christian worldview will be protected, and on the other hand, the formation of a socio-political concept necessary for broad civil rights,

diverse identities and full-fledged coexistence. In an ideological field, where ideology is not a means of isolating and suppressing people, diversity will be instrumental. In this regard, it is also recommended to involve a wide range of political scientists and other field specialists in the process.

It is important, with the support of intellectual circles, opinion leaders, to achieve and strengthen civil self-confidence, inner faith and responsibility in people, which is the foundation of ensuring freedom, without which, the state will still have an artificial and natural drive towards totalitarianism, a kind of political order of the will and centralization of the "caring father", political On the part of the groups, there is still an effort towards autocracy, dictatorship and totalitarianism.

The political theological principle of power legitimation characterizes all societies, including atheist societies. Instead of God, the leader is the source of the world and political power. In this regard, it is desirable for the future government(s) and influential political representatives to reduce the over-saturation of political-theological projects in the political power and the unwanted influence against the general well-being, which turns the religious mentality of the state, people and among them into a vortex of totalitarianism, instead, it should be strengthened , the pluralistic influence of non-governmental centers on the government and the sense of civil power.

It is necessary to carry out a broad educational activity in order to fulfill the set recommendations, in which the modern scientific community, civil and political spectrum, school and higher education spaces, public authorities and intellectuals should be widely involved in order to be able to find such ideals where the ethno-cultural-religious identity of people in the state is not disintegrated and It will not reveal the delay factor, but will present it as a wealth and resource of development and national intelligence.

The research conducted within the scope of the work and the scientific analysis of the identified issues allow us to clearly understand the

paradigm of power from the 2000s to the present day, to understand the state goals and objectives. Appropriate strategies and strategic tasks for future actions, for the development of the power elites, its segments, trends in power and civil feedback, political groups identified as a result of the research, the principles of personal freedom, democratic state and secularism declared by the Constitution of Georgia.

The work is important not only in the context of Georgia, but also for the development of post-totalitarian states, post-Soviet republics, authoritarian states with hybrid democracies, the achievement of democracy and the integration of the Commonwealth of World Civilized States.

The work will also be interesting for specialists of political philosophy of developed democratic states, political disciplines, for studying political phenomena of developing countries.